

บางรูปแบบของจำนวนประกอบ SOME FORMS OF COMPOSITE NUMBERS

สุธน ตาดี*
Suton Tadee *

สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Department of Mathematics, Faculty of Science and Technology, Thepsatri Rajabhat University

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาารูปแบบบางรูปแบบของจำนวนประกอบโดยใช้แนวทางการพิสูจน์ของ Nelsen (2021) ซึ่งได้เคยแสดงว่า $n^4 + 4^n$ เป็นจำนวนประกอบ สำหรับ $n \geq 2$ ผลการวิจัยพบว่า สำหรับ $m, n, k \in \mathbb{N}$

- 1) ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ และ $9^n + \frac{(kn)^4}{4}$ เป็นจำนวนประกอบ
- 2) ถ้า m, n เป็นจำนวนคี่ และ $mn \neq 1$ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ

คำสำคัญ: จำนวนประกอบ, จำนวนเฉพาะ

Abstract

This research was to examine some forms of composite numbers by using the Nelsen's proof (2021), which has previously shown that $n^4 + 4^n$ was composite for $n \geq 2$. The results reveal that for $m, n, k \in \mathbb{N}$,

- 1) if n was even, then $n^{4k} + 4^m$ and $9^n + \frac{(kn)^4}{4}$ were composite,
- 2) if m, n were odd and $mn \neq 1$, then $n^{4k} + 4^m$ was composite.

Keywords: composite number, prime number

---

* ผู้ประสานงาน: สุธน ตาดี
อีเมลล์: suton.t@lawasri.tru.ac.th

บทนำ

ในการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีจำนวน หัวข้อหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การแสดงว่าจำนวนนับใดเป็นจำนวนเฉพาะ จำนวนนับใดเป็นจำนวนประกอบ เช่น Shirmohammadi (2014) ได้สร้างหลักเกณฑ์ในการจำแนกจำนวนเฉพาะกับจำนวนประกอบ และ Fortunado (2016) ได้ทำการวิเคราะห์เซตของจำนวนเฉพาะและจำนวนประกอบ เป็นต้น โดยเป็นที่ทราบกันดีว่าจะเรียกจำนวนนับ p ซึ่ง $p \neq 1$ ว่าจำนวนเฉพาะ (prime number) เมื่อไม่มีจำนวนนับ d ที่ d หาร p ลงตัว และ $1 < d < p$ และ เรียกจำนวนนับที่มากกว่า 1 และ ไม่เป็นจำนวนเฉพาะว่า จำนวนประกอบ (composite number) (Niven et al., 1991) หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งตามทฤษฎีบทต่อไปนี้

ทฤษฎีบท 1 ให้ $a \in \mathbb{N}$ จะได้ว่า

a เป็นจำนวนประกอบ ก็ต่อเมื่อ มี $x, y \in \mathbb{N}$ ซึ่ง $1 < x \leq y < a$ ที่ทำให้ $a = xy$

ในปี ค.ศ. 1962 Makowski (Horton, 1962) ได้เสนอปัญหาต่อไปนี้

จงแสดงว่า $n^4 + 4^n$ ($n = 1, 2, 3, \dots$) เป็นจำนวนเฉพาะ เพียงกรณีที่ $n = 1$ เท่านั้น และต่อมา Nelsen (2021) ได้พิสูจน์ข้อความดังกล่าวโดยแสดงว่า $n^4 + 4^n$ เป็นจำนวนประกอบ สำหรับ $n \geq 2$ ซึ่งได้ใช้ความรู้ทางเรขาคณิตแทนการเขียนพิสูจน์แบบบรรยาย ซึ่งเรียกการพิสูจน์ในลักษณะนี้ว่า “Proofs without words”

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบอื่นของจำนวนนับที่เป็นจำนวนประกอบซึ่งเป็นการขยายผลจากที่ Nelsen (2021) ได้พิสูจน์ไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

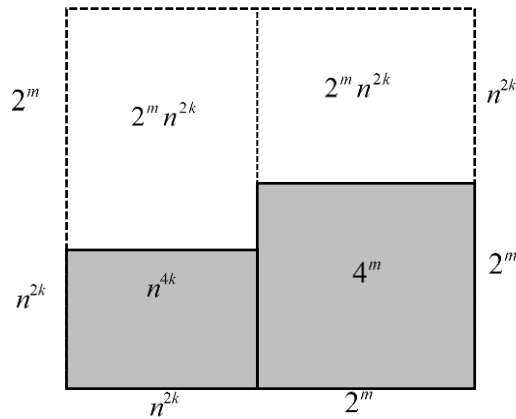
ในงานวิจัยนี้จะแสดงว่า จำนวนนับที่อยู่ในรูป $n^{4k} + 4^m$ จะเป็นจำนวนประกอบ ต้องมีเงื่อนไขใดบ้าง เมื่อ $m, n, k \in \mathbb{N}$ ซึ่งจะได้ข้อสรุปว่า ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ ดังนั้นเหลือพิจารณากรณีที่ n เป็นจำนวนคี่ ซึ่งจะใช้แนวทางการพิสูจน์ของ Nelsen (2021)

ทฤษฎีบท 2 ให้ $m, n, k \in \mathbb{N}$ จะได้ว่า

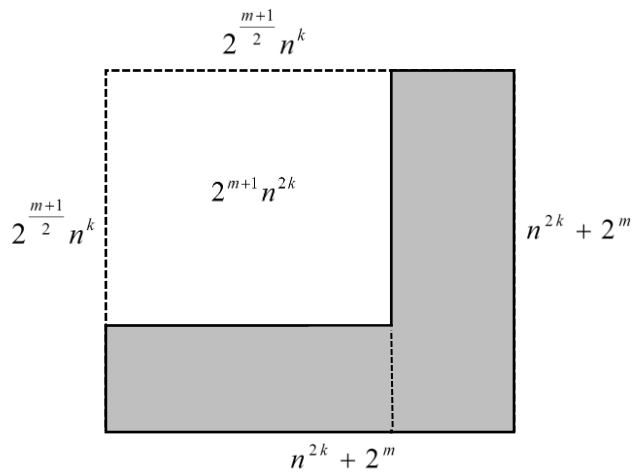
1. ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ
2. ถ้า m, n เป็นจำนวนคี่ และ $mn \neq 1$ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ

พิสูจน์

1. ให้ n เป็นจำนวนคู่ จะเห็นได้ชัดว่า $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนคู่ที่มากกว่า 2 ดังนั้น $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ
2. ให้ m, n เป็นจำนวนคี่ และ $mn \neq 1$ พิจารณารูปเรขาคณิตต่อไปนี้

รูปที่ 1

รูปที่ 2

$$n^{2k} + 2^m - 2^{\frac{m+1}{2}} n^k \quad \boxed{\quad \quad \quad n^{4k} + 4^m \quad \quad \quad}$$

$$n^{2k} + 2^m + 2^{\frac{m+1}{2}} n^k$$

รูปที่ 3

จะได้ว่า $n^{4k} + 4^m = AB$

เมื่อ $A = n^{2k} + 2^m - 2^{\frac{m+1}{2}} n^k$ และ $B = n^{2k} + 2^m + 2^{\frac{m+1}{2}} n^k$

พิจารณา $A = n^{2k} + 2^m - 2^{\frac{m+1}{2}} n^k = \left(n^k - 2^{\frac{m-1}{2}}\right)^2 + 2^{m-1}$

และ $B = n^{2k} + 2^m + 2^{\frac{m+1}{2}} n^k = \left(n^k + 2^{\frac{m-1}{2}}\right)^2 + 2^{m-1}$

และเนื่องจาก $m, n, k \in \mathbb{N}$ โดยที่ m เป็นจำนวนคี่ และ m, n ไม่เท่ากับ 1 พร้อมกัน

ดังนั้น $A, B \in \mathbb{N}$ โดยที่ $1 < A < B < n^{4k} + 4^m$

เพราะฉะนั้น จากทฤษฎีบท 1 จะได้ว่า $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ

ข้อสังเกต จากทฤษฎีบท 2 หากพิจารณากรณีที่ $k = 1$ และ $m = n$ จะได้รูปแบบ
ที่ Nelsen (2021) ได้พิสูจน์ไว้

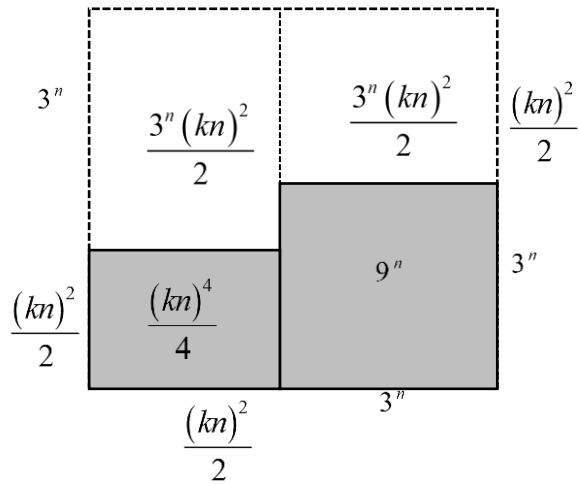
นอกจากนี้ ยังพบว่า มีรูปแบบอื่นของจำนวนประกอบดังปรากฏในทฤษฎีบทต่อไปนี้

ทฤษฎีบท 3 ให้ $n, k \in \mathbb{N}$ จะได้ว่า

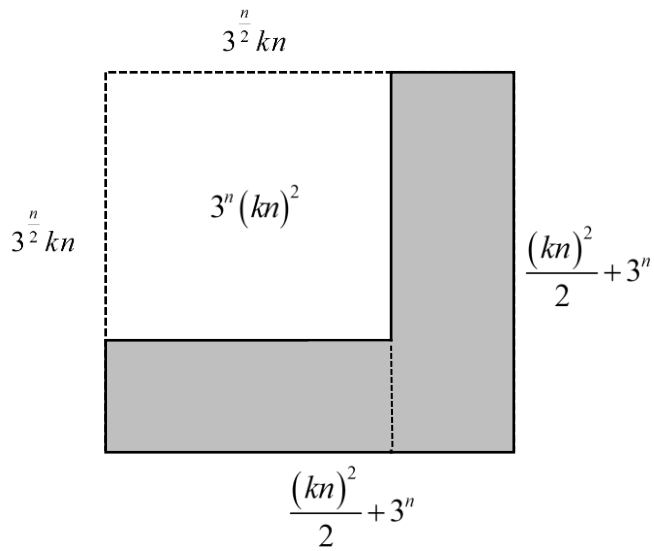
ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $9^n + \frac{(kn)^4}{4}$ เป็นจำนวนประกอบ

พิสูจน์ ให้ n เป็นจำนวนคู่

พิจารณารูปเรขาคณิตต่อไปนี้

รูปที่ 4

รูปที่ 5

$$3^n + \frac{(kn)^2}{2} - 3^{\frac{n}{2}} kn \quad \boxed{9^n + \frac{(kn)^4}{4}}$$

$$3^n + \frac{(kn)^2}{2} + 3^{\frac{n}{2}} kn$$

รูปที่ 6

จะได้ว่า $9^n + \frac{(kn)^4}{4} = CD$

เมื่อ $C = 3^n + \frac{(kn)^2}{2} - 3^{\frac{n}{2}} kn$ และ $D = 3^n + \frac{(kn)^2}{2} + 3^{\frac{n}{2}} kn$

เนื่องจาก n เป็นจำนวนคู่ ดังนั้น จะมี $n_1 \in \mathbb{N}$ ซึ่งทำให้ $n = 2n_1$

ดังนั้น $C = 3^n + \frac{(kn)^2}{2} - 3^{\frac{n}{2}} kn = (3^{n_1} - kn_1)^2 + k^2 n_1^2$

และ $D = 3^n + \frac{(kn)^2}{2} + 3^{\frac{n}{2}} kn = (3^{n_1} + kn_1)^2 + k^2 n_1^2$

ดังนั้น $C, D \in \mathbb{N}$ โดยที่ $1 < C < D < 9^n + \frac{(kn)^4}{4}$

เพราะฉะนั้น จากทฤษฎีบท 1 จะได้ว่า $9^n + \frac{(kn)^4}{4}$ เป็นจำนวนประกอบ

สรุปผลการวิจัย

จากการใช้แนวทางการพิสูจน์ของ Nelsen (2021) ทำให้ได้รูปแบบของจำนวนประกอบเพิ่มขึ้นอีก 2 รูปแบบ ดังปรากฏในทฤษฎีบทต่อไปนี้

ทฤษฎีบท 2 ให้ $m, n, k \in \mathbb{N}$ จะได้ว่า

1. ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ
2. ถ้า m, n เป็นจำนวนคี่ และ $mn \neq 1$ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบ

ทฤษฎีบท 3 ให้ $n, k \in \mathbb{N}$ จะได้ว่า

ถ้า n เป็นจำนวนคู่ แล้ว $9^n + \frac{(kn)^4}{4}$ เป็นจำนวนประกอบ

อภิปรายผล

วิธีการพิสูจน์ของ Nelsen (2021) เป็นวิธีพิสูจน์วิธีหนึ่งที่น่าสนใจ สามารถทำความเข้าใจได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีรูปแบบอื่นของจำนวนประกอบที่ไม่สามารถพิสูจน์ด้วย

วิธีของ Nelsen (2021) ได้ เช่น $n^4 + n^2 + 1$ เป็นจำนวนประกอบ สำหรับจำนวนนับ $n > 1$ (Niven et al., 1991) เป็นต้น นอกจากนี้ ในทฤษฎีบท 2 ข้อ 2 สำหรับกรณีที่ m เป็นจำนวนคู่ แล้ว $n^{4k} + 4^m$ เป็นจำนวนประกอบหรือไม่ ยังคงเป็นคำถามที่น่าสนใจและควรศึกษาค้นคว้าต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Fortunado, I. T. (2016). Analyses and formulas for the set of composite numbers and the set of prime numbers, *Science Journal of Mathematics and Statistics*, Doi: 10.7237/sjms/110.
- Horton, R. E. (1962). Problems and solutions. *Mathematics Magazine*, 35, 249.
- Nelsen, R. B. (2021). $n^4 + 4^n$ is composite for $n \geq 2$. *Mathematics Magazine*, 94, 69.
- Niven, I., Zuckerman, H. S., & Montgomery, H. L. (1991). *An introduction to the theory of number*. 5th ed. New York: John Wiley & Sons.
- Shirmohammadi, H. (2014). A simple rule to distinguish prime from composite numbers. *International Journal of Mathematics and Statistics Studies*, 3(2), 38 – 42.